

Priporočati je pa vsem, da se pri pretresovanju in reševanju kandidatov vsak dostojno vede.

Boj naj se le ostro bojuje za načela in kandidati naj se dobro pretehtajo; toda z lažmi in obrekovanjem nasprotnega kandidata v blato metati, dokaz je nemoralnosti in surovosti.

Najnovejše politične vesti.

Federalisti in ustavoverci zdaj sklicujejo shode; posebno pa zdaj delajo nemški konservativci, zavezniki federalistov. Ti zadnji so imeli na Češkem te dni od 2000 ljudij obiskan shod in kaže se, da so ustavovercem močno spodrinili tla. Dunajska borsna kriza je menda povsod napravila tak utis, da je vse hudo na tisto stranko, ki je vzrok toliki nesreči. Ker pa vsakdo vé, da so dozdej ustavoverci imeli sukno in škarje v rokeh, je mrzenje proti tej stranki naravno in prav to mrzenje bo morda zlažšalo zmago federalistom, kajti pri takih okoliščinah mora želeči vsak pošten Avstrijanec, da jenja enkrat terorizem ustavovercev. Gotovo je za zdaj toliko, da tudi tam, kjer so bili dozdej absolutni gospodarji, se širi nejevolja in opozicija proti njim.

Nadalje ne bo vsled zadnje krize tudi Chabrus toliko čudežev delal in v najvišjih krogih je menda tudi prodrlo prepričanje, da na ta način nij mogoče Avstriji zagotoviti boljše bodočnosti. Ministerstvo bo menda v takem položaju poskusilo, da zavleče volitve v direktno drž. zbor, kolikor le mogoče, ker upa, da se mej tem časom borsni valovi poležejo; a vkljub temu se smemo nadejati, da bodo federalisti z veliko večino zmagali pri prihodnjih volitvah.

Čudna prikazen je tudi to, da je v Ogrskem parlamentu še stari Deak grajal svojo lastno vladno stranko in jej priporočal več delavnosti in pravičnosti. Ogerski poslanci sploh dosti sedijo, pa malo storijo; 8 celih mesecev so samo proračun pretresali; komaj so dovršili eno sesijo, pa uže zopet sedé v novi sesiji. Ali nij to kaj nenavadnega?

V Celju je bil 25. t. m. v ondodni čitalnici volilni shod, katerega je sklical predsednik centralnega volilnega odbora, dr. Vošnjak; udeležilo se ga je 150 zaupnih mož iz slovenskega Štajerja. Shodu je predsedoval g. Ivan Žuza, bivši dežel. posl. in rudarski lastnik. Po živahni debati je shod skoro enoglasno sklenil: 1. da se popolno ujema s slovenskim centralnim volilnim odborom v Ljubljani, s katerim v zvezi bodo delali okrajni volilni odbori, postavljeni v vsakem sodnijskem okraju; 2. da štajerski Slovenci bodo ostali pri narodnem programu in se iz narodnih in drugih obzirov ne morejo poprijeti programa tako zvane državnopravne stranke. Shod se je tudi zedinil o kandidatih, kateri pa bodo še le potem proglašeni, kadar bodo okrajni

odbori izrekli svoje odločilno mnenje o nasvetovanih kandidatih. Ali ne bi bilo dobro, da bi centralni odbor sklical enake shode tudi v tržaški okolici in v Istri?

Na Francoskem so se godile zadnje dni pomembne in za francoski narod jako nevarne reči. Predsednik Thiers je bil poklical nekatere može, zmerne republikance v ministerstvo. Ker pa je narodna skupščina po večini sestavljena iz raznih monarhistov, legitimistov, Orleanistov in Bonapartistov, kateri vsi so protivniki definitivne republike, in ker je Thiers s ponovljenim ministerstvom kazal resno voljo, da hoče republiko utrditi, so se združili monarhisti vseh treh barv in Thiersa v prvi seji nove sesije interpelovali, zakaj je deloma spremenil ministerstvo. Thiers jim je odločno odgovoril, da on hoče končno ustanoviti konservativno republiko, kot edino na Francoskem mogočo vlado, ker monarhija nij mogoča gledé na to, da se 3. kandidatje pulijo za francoski prestol in da edino rešitev Francije on vidi v tem, da skupščina pretresuje in sklene organske postavbe, katere bo skupščina vlada predlagala.

Predlagal je en republikanec, da se preide čez interpellacijo na dnevni red, a večina je proti temu predlogu glasovala in s tem dala nezaupnico Thiersu. Naraven nasledek, ker Thiers je uže poprej izrekel, da on vidi v diktaturi še večjo nesrečo, je bil ta, da se je Thiers odpovedal predsedništvu republike.

Narodna skupščina je z veliko večino sprejela Thiersovo odpoved in se v tisti seji 25. t. m. izvolila za predsednika republike maršala Mac-Mahona, znane monarhista, če bonapartista ali orleanista, se še ne vé. Iz tega pa utegne nastati na Francoskem hude homatije. Dežela je vendar večinoma republikanskih misli, to so pokazale zadnje dopolnitve volitve, republikanci bodo tedaj čuteči se v nevarnosti na to delali, da se monarhistična skupščina se silo razpusti, monarhisti raznih barv pa bodo vsak za se rili in tako utegne priti do meščanske vojske, da se bodo zopet Francozje mej seboj klali, dokler ne bo prišel zopet kak odrešenik à la Napoleon III. Žalostna resnica bi bila potem ta, da Francozje so preveč skaženi za republiko in da so propali kot prvi evropski narod. Mi Slovani gotovo tega ne moremo biti veseli.

V italijanskem parlamentu je bila zadnji čas debata zaradi odpravljenja vseh samostanov in generalatov raznih redov, vladni predlog je bil sprejet vsled katerega bodo odpravljenih 500 samostanov.

Sliši se da hoče papež vsled tega ekskomunikati ministerstvo in vse poslance, katere so za to postavili glasovali. Sv. Oče je bolehen, pa vendar še smerom sprejema tuje goste.

Dunajska razstava.

Kmetijsko društvo je sklenilo, da pošlje nekatere gospode na Dunaj, ki imajo nalogo poročati potem o različnih predmetih.

Prevzel sem jaz mej drugimi predmeti tudi poročilo o živinoreji, ki je ravno za nas slovenske kmetovalce goriške dežele posebne važnosti. Živina bude le od od 31. maja do 9. junija razstavljena.

O tem bom sicer natančno poročal našim gospodarjem, vendar pa bi želel, da bi so vsaj nekateri gospodarji udeležili ravno zdaj te razstave, da se sami prepričajo o tej stvari, kajti ravno živinska razstava obeta, da bo kaj istinito vrednega videti.

Da pa bi imeli tisti gospodje, kojim je Dunaj neznan, vsaj nekoliko podpore, in zanesljivega tovaruša, ki bi jim tudi razkazaval razstavljene predmete, sem se namenil priobčiti, da so odpeljem dne 31. maja t. l. zj. na Dunaj, in da bom od 1. do 10. junija na Dunaji vsako jutro v pisarni razstavne komisije za Primorsko, kder bom sprejemal došle goriške gospode kmetovalce, in po revni moči bom skušal biti jim postrežen vsaj z dobrim svetom. Sicer bom ves dan v oddelku razstave za živino.

Če bi želel kateri gospod kaj več poizvedeti, pripravljen sem postreči mu. Naznanjam ob enem, da bo 31. maja zj. 5. uri odšel iz Gorice vlak na Dunaj, s kojim se bo mogoče peljati po prav nizki ceni. Plača se sem ter tja iz Gorice na Dunaj iz z Dunaja v Gorico 15 gold. za III. red; za II. red se plača 22 gold. Vožnja stane tedaj gotovo kaj malo. Pa tudi za stanovanje in hrano se nam bo uže posrečilo dobiti kaj ugodnega in poštenega.

Kedor pa bi sedaj ne mogel iti, bo imel priliko tudi pozneje najti enega od nas referentov. Tudi jaz imam iti še enkrat po tem, kar bodem o svojem času priobčil. Ob enem naznanjam, da se bodo v kratkem razpisale nekatere stipendije, ki se bodo podilele kot podpora nekterim kmetovalcem in obrtnikom, da obiščejo dunajsko razstavo.

V Gorici 15. maja 1873.

prof. kmetijstva.

Dopisi.

V Gorici 21. maja. — V številu 15. do 19. popisuje „Glasov“ zgodovinar posamezne dobe razvoja goriških

Nektere opazke ruskega profesorja.

Spisal
prof. J. Baudouin de Courtenay.
(Nadaljevanje.)

XXIV.

Kaj sem kie dobil, to je: koliko tvarine nabral sem v ti ali oni okolici, kakor tudi, kolikor raznih dialektov imel sem priložnost iziskati, ne bom tukaj priobčal, ker to bi tirjalo preveč prostora in zraven tega ne bilo bi popolnoma zastopljivo za vse „Sočine“ bralce. O teh predmetih bom pisal posebej v specialnih jezikoslovnih časnikih in knjigah. Samo to si dovolim omeniti, da največ tvarine nabral sem za Čigunjski dialekt, razen tega zadosta tudi za Rihemberk, Ajdovščino, Sv. Križ, Otlico, Vipavo, Razdrto, skoro za vse vasi bledsko-bohinjskega dijalekta (posebno pa za Bledski Grad, Bohinjsko Srednjo Vas, Bistrico, Koprivnik itd.), za nekatere vasi cerkljanskega dijalekta, za Stržišče, za nekatere vasi dijalekta tolimskega (posebno pa za Zadlas), za solkanski dijalekt itd. (ne govorim tu o doneskih, ki so mi jih poslali razni gospodje, omenjeni uže v mojih „Poslanjih“ v „Soči“).

Zdaj pa nazvem imena vseh boljše imenitnih pripovedovalcev razen uže omenjenih v IX oddelku za drugod. Evo: v Rihemberku Janez Ličen vulgo Kaplan, bivši krojač, Na Cesti Anton P.ušler, star 86 let (ta je tudi samorodni pesnik), v sv. Križu Jakob Poniž, krojač, na Razdrtem Janez Premrl vulgo Kolar, v Polšici pri Bledu Anže Ambrožič, v Bohinjski Bistrici Matija Iskra vulgo Zimovec, v Bohinjski Srednji Vasi Matevž Tkavec vulgo Švic, krčmar, i. dr., v Solkanu Štefa Jug vulgo Grmič, v Cerknem Urša Rojec stara 62 let, v cerkljanskih Novakih Jakop Kokel, star 15 let, v Jagrščih Jivan Seljak vulgo Bridnik (sicer rojen v Poljanah), v Čeplesu Tinca Beuk (Belek) vulgo pri Zapoškarji (slepa od rojstva, stara pa 28 let), v Stržiščah Tomaž Kikel vulgo pri Andru, v Nemškem Rutu (na Goriškem) Tomaž Lončar star 73 let, na Graho-

vem 12 letni fant Franc Gulje, županov sin, itd. Kakor je zgorej rečeno, veliko od njih sem uže popreje omenil, mej drugim vse jako znamenite pripovedovalce iz tolimske okolice.

XXV.

V tem zadnjem oddelku mojih opazek ne bom več popisoval ne mojih prigodeb ne tudi raznih podrobnosti in življenja slovenskega ljudstva, ampak si dovolim storiti občni pregled tega, kar sem popreje napisal, kakor tudi opravičiti se pred temi gospodi, katere sem razžalil z mojim v časih, vsaj na videz, pristranskim govorjenjem. Za izhodno točko vzamem si članek natisnen zoper mene in moje opazke v listu 12. „Glasa“ (21. marcija 1873.)

Iz vseh razžaljenih delov slovenske inteligencije noben nij imel dozdej javnega zagovornika; samo duhovni so dobili vnetega advokata v spisatelji omenjenega članka v „Glasu.“ Ta odkritosrčnost mi zares jako dopada; ker mislim, da je veliko boljše in praktičnejše izgovoriti pogumno vse, kar se ima notri v srcu zoper tega ali onega, nego tajiti svojo jezo, ne govoreč nič javno, in na ta način uničujevaje mogočnost človeškega porazumljenja. Nadejam se, da vsak brezpristranski gospod, ki prebere pazljivo to, kar bom precej priobčil, zastopi moje besede, me vsaj deloma opraviči ter ne bo zanaprej moj neprijatelj. Vprašanje to je za mene tako važno, da moram odgovoriti natančno na vsa „Glasova“ očitanja.

Poprje pa moram naznaniti častitljivemu spisatelju „Glasovega“ članka in njegovim prijateljem, da, če me je napadal kakor sodelalca „Soče“ in tedaj tudi privrženca „Sočine stranke“ je popolnoma slabo zadel. Jaz nemam časti spudati k nobeni slovenski stranki, ter ves oni znameniti prepir mej „starimi“ in „mladimi“, mej slovenskimi „klerikalci“ in slovenskimi „liberalci“ me prav nič niti ne greje niti ne zebe. Jaz imam dosta veliko resnobnejih opravkov, nego da bi se še mešal v popolnoma tuje za mene zadeve. Tiskal sem pa moje nesrečne in okorne opazke v „Soči“ vsled

tega, ker mi je to bilo najboljše priročilo, posebno pa ker nijsem jih tiskal v nobenem drugem časniku. Zdaj pa k stvari.

Ostri vtis, ki ga dela stavek o postrežbi z jedmi in pijacami, postane veliko rahlejši, ako premislimo, da tu se je vkrala ena majhna tiskovna ali morda celo še pisna pomota (tako rečeni lapsus calami), da manjka tu ene majhne besedice, namreč „le“, in da celi stavek se mora brati: „Kakor veliko druge gospode, tako so tudi nekteri duhovni mislili, da me morajo postreči le z jedmi in s pijacami, ter da mi bo zadostovalo to, kedar bom sit.“ Da celo in v tej pravi obleki je ta stavek en malo nedelikatni in surov, sam rad priznavam; vsako opravičevanje ne bo tu nič pomagalo, ter se morem le sklicati na mojo medvejo naravo: saj ruski medved ne zna ne pisati ne govoriti tako nežno; kakor civilizirani Slovenec, in zatorej se mu mora veliko priznati. Izrazil sem pa tako namreč zaradi tega, ker meni res nij bilo toliko mavi za jedi in pijačo, kolikor za iziskanje krajnega dijalekta. Če razni gospodje (ne samo duhovni) so me pred vsim hoteli nasititi in napojiti, to je bil le dokaz njih dobrega srca in gostoljubstva. Če pa z druge strani nijso marali toliko za to, kar jaz sem si pred vsem namenil, nij nič čudnega, kajti nihče ne more se interesirati za vse predmete in biti zveden v vseh strokah. Kakor, na primer, jaz nijsem nič zveden v bogoslovstvu (o ti stvari spregovorim še en malo potle), tako tudi nekteri duhovni na doželi nijso zvečeni v jezikoslovstvu in ne morejo razumeti interesa za ljudstvene dijalekte, ki ga ima, če uže ne „ta ali oni jezikoslovni norec“, tako vsaj naravnost ta ali oni jezikoslovec.

Ali „ruski popi“ žive brez jedi in pijače, ne vem, ker sem imel premalo priložnosti, da bi jih dobro poznal; slovenska dežela je sploh prva dežela, katero imam priliko poznavati, vsaj deloma, skoro v vseh obzirih. Mislim pa vendar, da tudi ruski popi imajo izvrsten tek, ako so zdravi. Sicer pa dober ali slab tek ruskih popov je le postranska stvar v moji pravi s častitljivim spisateljem članka v 12. listu „Glasa“.